

Burkus József

Szárnyak és vérerek

Az Erzsébet tér padjait már „beültem” magamnak. Helyem van, mint az itt élő galamboknak. Innen rálátok a Vasemberházra. A vasból lett emberre. Szinte csak sziluett – pro forma, a mi formánk, homo-szemiózis a Ház/unk/falán. Árnyékunk, mindannyiunké, a harangjátékok üde komplementerében. Szinte várjuk, teljék az idő: halljuk hát, újra és újra a hangocskákat, Kanizsa hangjait, amit magamban hordozok, mint plusz kromoszómát.

Kirakatok, mint minden városban, ám ezek, hozzám közeliek. Nincs előttük üvegfal, megérintem az itt lakókat, bábuk új ruhákban, barátaim.

Éjszaka mind megelevenednek, az erős lámpafényben átmelegszenek, és táncolnak, énekelnek hangosan, addig, amíg ott állok előttük.

Ezen a zebrán megyünk át naponta, fogjuk egymás kezét, mindenki szorítja a másikét. A lovam is sétált ezen a zebrán, egyszer, éjszaka...

Az éttermek falépcsői, a Múzeum görnyedt, sóhajtozó fakapuja, szoborrá lassult Turul madarunk a Deák téren, templomaink könyörgése... a városunk.

Errefelé még vannak utak, amik terekre vezetnek. Bár nem óriásiak, de van rajtuk, bennük elég levegő, kellemes hőmérsékletű, oxigéngazdag, amit a környező zalai erdők lélegeznek nekünk, pannonlakóknak, a római harcosok megkeresztelt unokáinak. Ősidők, porhanyóssá érett századok hevernek lábunk alatt. Lukacsossá, átjárhatóvá koptatjuk az időt, nálunk nincs száz év magány, mert őrizzük, egymásba fűzzük a több ezer éves pillanatokot, az együtt töltött századokat, mert mit érne a légiosok ereje, ha nem lenne kinek mesélni, páncélfényes csatákról.

Vonaton ülök, délután, és Kanizsa felé tartok, vár otthon a családom. Végigfekszik mellettem, ezüstbe őszülve, fenséges ájulásban, a környező hegyek öleléseitől állandó, gigantikus pázrásban fehérré hevülten, a Nagy Víz. Íme, ifjúságom színpadképe, tektonikus díszleteim. Emlékezem... szeretkezem a téridővel. Hej Einstein! Hiányzik az a bizonyos képlet. Hogy jussak vissza, az origó közelébe!

Mert itt, a Balatonon vitorlázhattam át ifjonti éveimet. A balatoni Kütherén öleltem szilaj nőket, százat, habos-hideg sörökkel hűtöttem tüzeket föllihegő bensőmet. Nem egyszer, Lamasszuval is birokra keltem. Sistergett a bőröm, szikrák pattantak érintéseimtől, ha éjszakánként tenyerembe fészkeltek bársonyhamvas női mellék... Kronosz kezét szorongatom. Mindent tudtam az ifjúságról...

Akkor is vonatoztam. A pályázatomat vittem Pestre, mert postán, a megadott határidőre, nem érkezett volna be. Nem hittem, hogy megnyerem, és mégis, úgy lett. Megkaptam a nagykanizsai műtermes házat. Így lettem e város lakója. Még útközben eldobtam Ariadné fonálát, amit évekig a zsebemben hurcoltam, hiszen kiegyenesedett labirintusom.

Nézem a Vasembert, várom, hogy mozduljon, ahogy Basel kalapáló „vasembere”. De nem.

Sétálok a svájci városban, ott, ahol éveket töltöttem, ott, ahol első pillantásra úgy tűnt, a villamosokon nincsenek ablaküvegek. Pedig voltak, csak láthatatlanná tisztították. Kanizsán, nincsenek villamosok...

Színek. Ismét színek keverednek az umbrák tónusai között bujkáló hétköznapjaimba. Immáron nagy tér a műtermem. Végre, kipakolhatom bőröndökbe csomagolt álmaim.

Az aprócska Petró galériában szorosan állunk egymás mellett. Több a vendég, mint az állóhely. Kíváncsiak a festményeimre, meg rám. Ki ez az idegen? Itt, in tempore opportuno találkozom először Szoliva János költővel, akin már érett fűrtökben csüngenek Kanizsa illatú versei. Mini Parnasszus, s mi, a „hegyen”. Beszél mindarról, ami csak „a lélek balga fényűzése”. Hallgatok.

Szinte egyszerre gyulladtak meg a lámpák, a tó vizén is. Apám rendelte így a tiszteletemre, amikor Zürichből

látogattam haza, Hévízre. Azóta csak egyszer éreztem hasonlót, amikor éjszaka New Yorkból emelkedett velünk a felszálló Jumbo, fényutakká összeolvadt milliomm városi „csillag” fölött. Hej Kalliope, erre neked sem volt szavad! Ahogy úszkáltam apámmal a tóban, miközben azt mesélte, hogy milyen nehéz egy ekkora intézményt vezetni, s mennyi nehézsége adódik nap, mint nap, láttam a tavirózsákon üldögélő párkák áttetsző ujjai között életem ez egyszer csillogó fonalát. Ez a fonál kötözte hozzám az utakat, városok százait, tengereket, óceánokat, hegyeket, sivatagokat, emberarcokkal együtt, hogy a világ szét ne essék körülöttem, hogy majd hazatalálhassak, mikor Kasszandra jövődöli, és hinni fogok neki.

Odd Nerdrum, ott ült a Fő utca közepén nagyanyám mosóteknőjében, és valami fakanálfélével úgy tett, mintha evezne. A járókelők, ügyet sem vetettek rá, csak én mentem hozzá, hogy segítek neki az aszfaltot vízzé változtatni. Nem is volt olyan nehéz, mint gondoltam, így vidáman továbbvezetett, majd hamarosan eltűnt a szemem elől. Ekkor nagyanyám, meglepetésemre, odalépett hozzám, persze nem tudtam, hogy a közelben van, hiszen már régóta halott, megfogta a karomat, és fülembe súgta: álombikák a zalai erdőben. A szarvasbögés a mai napig lázba hoz. Sziklák éneke a Teremtőről, kihangosított protuberanciák. Pentaton barlanghangok erdőkatedrálisokban..., csak Bach orgonamuzsikája fogható ehhez – talán.

Nevét már a nyolcvanas évektől ismerem, amikor rám talált az irodalom.

Szép versekből őriztem arcát, mostanáig. Zalaegerszegen találkoztunk, személyesen, végre. Egy kiállítást nyitott meg puhán Kostyál Laci, a jámborhangú műtörténész, ő kísért hozzá, hogy kezet foghassunk. Egy divattalan szemüveggel keretezett, ide-oda cikázó intravénás tekintet, valószínűleg a szörztelen, kortalan arc mögött, archivált metonímiák láthatatlan panoptikuma. A száj még mindig határozott, egyenes vonalú, és nem látszanak a „félrebeszédék” nyomai. Vállán bőrtáska, színe megállapíthatatlan, de láthatóan nehéz, bár súlyát nem érzi, testrészévé vált. Ruházata, mint bárkié, póló, farmer. Azt mondja, Péntek Imre vagyok.

(Nagykanizsa, 2009 nov. 23.)

Frimmel Gyula:
Bajusz
mezzotinto

